

Han kunne se spøgelser og slå gnister. Henrik Nordbrandt var min nære, kære og besværlige ven

KRONIK
Iselin C. Hermann

Taurusbjergenes digter, længslens, sorgens, hjem- og rastløshedens digter Henrik Nordbrandt er død. Spøgelsernes og blækspruttens digter.

Henrik var min nære, kære og besværlige ven, det sidste siger jeg ikke bag hans ryg, for det sagde jeg ofte til ham, hvilket fik ham til at grine, som om jeg havde givet ham en kompliment. Første gang jeg mødte ham, havde jeg ikke alene læst alt af ham, jeg havde også, på Københavns Universitet, skrevet speciale om hans, den gang langt fra fuldt udfoldede, forfatter-skab.

Selv veg han forfjamsket tilbage for at læse det. Vi mødtes, fordi jeg ville interviewe ham til Danmarks Radio i 1986, og kort tid derefter kom han ned på Brøndums forlag med en stor samling firelinjede digte. »Hvis I bare kan bruge nogle af dem, er det fint,« sagde han med sin prægnante og uberettigede beskedenhed.

Det var hverken Hans Jørgen Brøndum eller jeg i tvivl om, at vi kunne, for det var manuskriptet til »Håndens skælven i november«.

»Bosæt dig aldrig mellem bjergene og havet men løb frem og tilbage mellem dem hver dag.

Du vil alligevel savne det ene sted på det andet og således hver gang undgå døden på halvvejen.«

Jeg var ung, kry og kæk og redigerede ham hårdhændet, mens han rystede på sine. For det gjorde Henrik; rystede på hænderne. Som jeg husker det, lugede jeg kraftigt ud i digtene, hvad jeg i dag fortryder, for »Håndens skælven i november« er blevet en klassiker.

Henrik rystede på hænderne af rastløshed og uro og påstod tilmed, at han i sine yngre

dage kunne optræde på Bobi-bar med at slå gnist mellem tommel- og pegefingre. Hans computere gik konstant i stykker, og i Pona sagde de altid, at det var på grund af hans elektricitet.

Dirrende til stede

De firelinjede digte i »Håndens skælven i november« er skrevet over formen i den persiske matematiker og digter Omar Khayyam's Rubáiyát. Og dette var ingen tilfældighed, for Henrik var meget velbevandret i orientalsk digtning, havde studeret arabisk under Jes Asmussen på Københavns Universitet, talte og læste både græsk og tyrkisk flydende og lærte sig, efter han indgik ægteskab med Marja Jäättelä, også finsk.

Han læste dagligt tyrkiske aviser og fulgte beskæmmet med i de politiske forhold i det land, han havde elsket.

»Under novembermørket ligger landet. Under landet ligger de døde. Som landet ligger, mangler en del af dem hovedet og ligner deri landets herskere.«
(»Håndens skælven i november«)

Det er så karakteristisk et Nordbrandt-træk at lege med sproget og sprogglidninger, som når han i den vidunderlige samling kærlighedsdigte »Ode til blæksprutten« skriver:

»Kærligheden er så logisk: Alle modsætninger bliver forudsætninger Og sætningerne kommer forud for logikken: Jeg elsker dig, fordi det er sådan.«

Nordbrandts sprog er fysisk som en krop, dirrende til stede, ligesom det forsvinder med et svirp for øjnene af en. Jeg mærker hans ord helt ud i fingerspidserne, og tårerne flyder af sig selv af taknemmelighed over, at netop de ord er sat sammen på denne måde:

“ Vi har mistet en lyriker i verdensklasse, og hvor heldige er vi ikke at kunne læse ham på det sprog, han mestrede bedre end nogen.

»Nordbrandts sprog er fysisk som en krop, dirrende til stede ligesom det forsvinder med et svirp for øjnene af en,« skriver Iselin C. Hermann.
Foto: Linda Kastrup/Ritzau Scanpix

efter. / (...) / Den før omtalte / statsministers ord / er nok det sandeste / der er blevet sagt / om det / (...) / Der er ikke noget at komme efter. / Det skulle da lige være / svineproduktionen / kongehuset og kirken.«

Spøgelserne

Mens han stadig opholdt sig langt fra Danmark, skaffede jeg ham ofte lejligheder, når han var »hjemme«. En gang lånte han min lejlighed en sommer, og han var slet ikke utilfreds med den, bortset fra den gamle mand som sad for enden af den lange gang og spærrede vejen til køkkenet.

Selv havde jeg aldrig været generet af dette genfærd. Langt værre var det, da vi arrangerede et litterært arrangement med Inger Christensen, Peter Poulsen og Henrik Nordbrandt på godset Clausholm øst for Randers, her kastede Nordbrandt håndklædet i ringen før tid, fordi spøgelsen ikke havde ladet ham lukke et øje.

»Jeg tror ikke på spøgelser, men er fortrolig med dem,« som han skriver i »Håndens skælven i november«. Det overnaturlige var lige så naturligt som den fysiske verden, og engang han boede på øen Symi, hvor han, som han selv sagde, »hang en del ud med det der vist nok kendte band, som hed noget med Pink«.

En eftermiddag lå Henrik på stranden og så døden komme op ad vandet med le og det hele, og han vidste, at det var Pink Floyds manager, døden kom efter. Lidt senere mødte de hinanden, manageren var på vej ud med en lille motorbåd, Henrik bad ham indtrængende om ikke at sejle ud, men der var havblik og ingen fare. Indtil en storm pludselig rejste sig, og Pink Floyd mistede deres manager.

Tidligt om morgenen på årets sidste januardag kom døden op af havet og hentede den rastløst rejsende over på den anden side. Vi har mistet en lyriker i verdensklasse, og hvor heldige er vi ikke at kunne læse ham på det sprog, han mestrede bedre end nogen.

Henrik oplevede succes, sorg, spleen, han oplevede at blive fejret, feteret og at blive far. Nu har han også oplevet at dø. »Når et menneske dør / bliver dets omgivelser tilbage«, skrev han i sin fjerde digtsamling »Omgivelser«, men i Nordbrandts tilfælde er det ikke blot omgivelserne, der er tilbage.

For hans hjerte vil for altid banke i poesiens have.

Iselin C. Hermann er forfatter

Henrik Nordbrandt bliver bisat i dag fra Holmens Kirkegårds Kapel i København

»Det er så forfærdeligt at skrive om dig at jeg ikke ved, hvor jeg skal anbringe mine ord uden at brænde mig. På den anden side har jeg intet andet sted at være, når du er borte.«

(»Marooned« fra »Ode til blæksprutten«)

Liv og lyrik er i Henriks tilfælde to alen ud af et stykke. Kompromisløs, raffineret, kompleks og ubesværet, modsætningsfyldt og åben som en bog. Hans lyrik støder ofte ind i sig selv som et paradox, der ophæver sig selv, som når han med en typisk Nordbrandt-vending skriver:

»Hvor vi end rejser hen, kommer vi altid for sent

til det vi engang tog af sted for at finde. (...)

Og hvilke floder vi end spejler os i ser vi først os selv når vi har vendt ryggen til.«

(fra »Opbrud og ankomster«)

Ikke noget at komme efter

Han spurgte ofte, om ikke vi fra Brøndums forlag kunne komme med en opfordring til ham. Det resulterede i den tidlige digtsamling »Forsvar for vinden under døren« med grafik af Ejler Bille fra 1980, hans bidrag til fortælle-cyklussen »Septemberfortællingerne«, hvor han valgte at være den berejse antikvitethandler Jacob West, sorgbogen

»Glemmesteder« fra 1991 skrevet efter tabet af en elsket kvinde, »Damelår og andre specialiteter« en krydret tyrkisk kogebog fra 1994, hans tyrkiske dagbog »Ruzname«, skrevet fra 4. marts 1995 til 4. marts 1996, og den vidunderlig satiriske »Vi danskere«.

Den sidste opfordrede jeg ham til at skrive, efter han var flyttet permanent hjem til Danmark i 2010, efter han i så mange år havde skrevet fra sine selvvalgte exiler i Grækenland, Tyrkiet og Spanien. I den indledes digtet »Hundrede års vejrudsigt« således: »Nej, der er ej. / Der er ikke noget at komme efter. / Når man ser sig om i landet / må man give landets tidligere / statsminister / ret: / Der er virkelig / ikke noget at komme